

ΟΙ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Ι. Καραμπέλη

Οι πρώτες σπηλαιολογικές έρευνες στην Ελλάδα μερμήνανε άναρχου στην έποχή του δουλομένου έθνους και στην άπανόστασι του 1821, όποτε κρησι-μοποιόσαν τις σπηλίδε για καταφύγια, για τή άβ-λαση των γυναικοκαλώων, για σφρόδια ή τις έξερευ-νοόσαν για τή προμήθεια ή τρου, για τή παρασκευή του μαρμαριού. (1)

Την ίδια περίπου έποχή οι έξνοι περιηγητάι συγι-νούνται με την έπίσκεψη μαρικών περιόχων, όπου το σπήλαιο της Άντιάρου (Hoiatal 1673, Tourafor 1675, (2), De Sabert 1775).

Οι έλληνοί περιηγητάι, κατεβαίνουν με τή βοήθεια μαρικών κατοίκων του κοριού της Άντιάρου οι έ-ξέτιγοι των έδων αυτών κατοίκων βοήθησαν και πρώτους συγγρόνοτε έλληνεσ έιδρομείτε, που κατέ-βηκαν τό 1928. (3).

Μετá την έπλευσέρωση έξερευνούνται άκόμη άπο έξ-νοτε διάφορα σπήλαια, έδων τής Κρήτιε, για άρχαι-ολογικέσ σκοπότ. ή άπό άκόη περιέργεια (Εδωά έπ ή άπό έπίσκεψη, ηριόσροδειόονται για κρητόνεσ, κοι-μοστέσει, τυροκομεία, σφεία και τελευτάια για κα-ταφύγια για κρηόταε. άπο τοτε βερβαρειόμοτε.

Οι πρώτε έρευνολογικέσ μελέτε έγινάν εις Πελοπόν-νυ, σοδότ τή μέση της Παλλ. Σηρετ. Άποστολήε εις Μυ-ριά τό έδων, όταν κρητοί, σφεία και έξεόδοι άργό-τετα ή σφεία έργασία. Το έργο αυτό συνεχίεται τό 1882 έίς τό έλλοε δι. σκότο μαλακικό άπολλονεσ ή μηχανικέσ αυτόε έγιν έπισητισμένοσ άπο την Έλληνική κοόρνησι και μελοτοόσε ένα γενικό σχέ-διο άποστραγγισμού των Άρκαδικών κοκανών και με-τωροόε των δούτων της Σπορδαλιεσ. Τόν Quellenes βοήθοόσε ή Έλληνη Η. Σιδερίδιεσ, νομομηχανικέσ της Άρκαδίαε.

Έκείνο τό χρόνο ένοασε εις Τρίπολι και ή Παλλοε

σηπταολόγος, μηχανικός και γεν. γραμματέας τῆς
Γαλλ. Σηπ. Ἐταιρίας S.A. Martel, με πρόγραμμα νὰ
μελενῆσι τῆς καταδόρας τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ Martel
με τὸν Ἑλλήνα Σιδερλῶς ἔκανεν τότε τὴ πρώτη κα-
τάραση καὶ ἐξερεύνησι εἰς καταδόρα τῆς Πέλας
(Σε.π. 1891).

Ὁ Γάλλος σηπταολόγος ὅμως ἔκανε ἐκνοσῆα καὶ
ἔφυγε χωρὶς νὰ συνεχίσῃ τῆς ἐρευνες, ἀφίνοντας
εἰς τὸν Ἑλλήνα σηπταολόγο τὴ σηπταολογικὴ
τοῦ ἐξάρτησι.

Ὁ Σιδερλῶς ἐπανέρχεται τὸ καλοκαίρι τοῦ 1892
καὶ ἐξερεύνησιν ἄλλας κολλὰς εἰς τῆς καταδόρας
τῆς Πελοποννήσου. Τῆς σχετικὰς ἐργασίας του με
λετισμορῆ σχεδιαγράμματα δημοσίευσεν εἰς τὸ περιο-
δικὸν Spéluca (5).

Περὶ αὐτῶν μερικὰ πρόνια χωρὶς νὰ γνωρίσωμε κολλὰς
κράγματα γὰ σοβαρὰ σηπταολογικὰς ἐρευνες εἰς τὴν
Ἑλλάδα καὶ φτάνομε εἰς 1899, καὶ ἰσχύουν τὰ
πρῶτα ἐκδρομικὰ σωματεία.

Οἱ πρῶτες ἐκδρομαὶ εἰσκέψεις εἰς σηπταολογικὰ ἐργα-
σια εἰς τὸν καλὸν Ὀρεινοτικὸν εὐνοέσμο καὶ ἀνα-
γίνονται εἰς τὸν ἔτος 1891-1895. Πρὸ ἕτερα ἐργαζόμενοι
εἰσκέψεις ἔ καὶ ἐρευνες καὶ τὰ ἄλλα ἀρχαιότε-
ρα σωματεία ΠΑΝ. ΥΠΗΛΕΘΙΟΣ ΖΩΗ.

Ἐκείνη εἰς τὴν 1898-1899 ἔκαμε σηπταολογικὰς
ἐρευνες ὁ κωνσταντῆς, ἀδελφὸς τῆς Ἀθηναϊκῆς σηπ-
ταολογικῆς ἑταιρίας A. Marcovitch, μελέτες του
σχετικὰς ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς ἑταιρί-
ας του, ὡς καὶ ἄλλα του εἰς ἡμερησίαις Ἑλληνικῆς
ἐφημερίδας (4).

Παράλληλα μελέτες καὶ ἐξερευνήσεις ἐνεργοῦν καὶ
ὁ σηπταολογικὸς εὐνοέσμος καὶ ἐργαζόμενοι ὁ Ἀττικὸς
εὐνοέσμος.

Ἐτερα καὶ ἄλλα ἐκδρομικὰ σωματεία ἐργάζοσαν
εἰσκέψεις εἰς σηπταολογικὰ, ἀλλὰ τὰ παρακίνα ἐργαζόμε-
σαν ἐκχωριστὰ σηπταολογικὰς ομάδας καὶ ἔκανεν
ἐξερευνήσεις καὶ μελέτες.

Οἱ πρῶτοι ἐκδρομαὶ Ἑλληνες σηπταολόγοι, καὶ
ἐργαζόμενοι με τὰ παρακίνα σωματεία ἐδημοσίευσαν
μελέτες τους εἰς τὸ περιοδικὸν ΣΗΠΤΑΟΛΟΓΙΑ ἔως τὸ

1933 και έπειτα στα περιοδικά ΠΑΝ, ΒΟΥΝΟ και ΑΤΤΙ-
ΚΟΣ καθώς και σε καθημερινές εφημερίδες (6).

Έκτος από αυτούς ελάχιστοι άλλοι Έλληνες σπη-
λαιολόγοι εργάστηκαν σ' αυτή τη περίοδο. Επίσης
ελάχιστοι ξένοι έπεσκέφθησαν Έλληνικά σπήλαια
με ειδικό σκοπό τη σπηλαιολογική έρευνα.

Εάν εξαίρεσουμε απ' όλη αυτή τη σπηλαιολογική δρα-
στηριότητα τις άρτιες αλλά λίγες σπηλαιολογικές
εργασίες του Martel, Σιδερύδη, Marcovits και ελα-
χίστων άλλων ξένων και Έλλήνων και κυρίως για
ειδικούς αρχαιολογικούς σκοπούς, οι περισσότερες
επισκέψεις στα Έλλ. σπήλαια αποτελούν περιπτώσεις
ένος μονόπλευρου εκδρομικού σπόρ. και σε λίγες πε-
ριπτώσεις αποτελούν εργασία με μεθοδικότητα και
πρόγραμμα.

Τόν Αύγουστο του 1948 συνεκλήθη στη Valence της
Γαλλίας η πρώτη διεθνής σπηλαιολογική συγκέντρω-
σις. Σ' αυτή εκλήθησαν και αντιπροσωπεύσαν οι σπη-
λαιολ. ομάδες των συνδέσμων Ε Ο Σ και ΠΑΝ.

Ο Ε Ο Σ αντιπροσωπεύθηκε από τον Γαλλο γεν. γραμ-
ματέα της συγκέντρωσεως κ. Agéron και ο ΠΑΝ από
τόν κ. Ι. Πετρόχειλο, που έλαβε έντολή να αντιπροσω-
πεύει και επίσημως το Έλλ. κράτος κατόπιν άποφά-
σεως του Υπουργείου παιδείας.

Στην άνωτέρω συγκέντρωση άπεφασίσθη ο σχηματισμός
διεθνούς επιτροπής σπηλαιολογικών συνεδρίων από
6 αντιπροσώπους κρατών, μεταξύ των οποίων ήταν και
ο της Ελλάδος.

Δύο σπηλαιολογικές διαλέξεις, που όργανώθησαν τε-
λευταία στην Αθήνα, από τη Περιγητική λέσχη ή
πρώτη (όμιλ. Ρ. Γραφίδος Δεκ. 1948) και η δεύτερη από
το Φ.Σ. ΠΑΝ (όμιλ. Ι. Πετρόχειλος Δεκ. 1949) σε συνδυ-
ασμό με την Έλληνική συμμετοχή στη διεθνή δραστη-
ριότητα όπως και τις μελέτες και άρθρα για τη σπη-
λαιολογία, που δημοσιεύθηκαν στον ΠΑΝΑ κυρίως και
έλλα περιοδικά ήταν η αίτια να αναπτυχθῆ μια ζω-
ηρή σπηλαιολογική κίνηση.

Έτσι κατεγράφησαν περί τα 600 σπήλαια, από τα οποί-
α περί τα 200 νέα και εξερευνήθησαν περί τα 100 με

καλύτερα αποτελέσματα τὸ δὲ δικὸ τῶν σπηλαιολογικῶν ὁμάδων τελειοποιήθηκε καὶ ἐδρῶθησαν νέοι σπηλαιολογικοὶ πυρήνες. Τέλος Ἑλλην σπηλαιολόγος ἐκλήθη ἀπὸ τὸ IV Ἰταλικὸ σπηλαιολογικὸ συνέδριον καὶ ἔλαβε μέρος ε' αὐτὸ, ἀντιπροσωπεύσας τοὺς σπηλαιολογικοὺς πυρήνες τῶν σωματείων ΠΑΝ. ΑΤΤΙΚΟΣ ἙΛΛ-ΠΕΡΙΗΓ-ΛΕΣΧΗ καὶ τὸ ἙΛΛ. ΚΡΑΤΟΣ. (7).

Ἀπὸ τῆς ἐπιτυχῆς τῆς περιόδου αὐτῆς σημαντικότερες εἶναι κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν οἱ ἐξερευνηθεῖς 1) τῶν σπηλαίων τῆς ΝΑ τοῦ Κακορρέματος ῥάχης τοῦ Ὑμητοῦ, ὄρου καὶ τὸ βασιτεῖον ἕως τῶρα σπήλαιον τῆς Ἑλλάδος, 138μ. 2) τοῦ Ἑλληνόσπηλου καὶ Ἀχυρόσπηλου ἐπὶ Κρήτη 3) τῆς Ἀρακότρικας ἐπὶ Μεσσηνία 4) τοῦ βαράου Ἐστάστομο ἐπὶ Παρνασσὸς 5) τῆς καταβόρας τῶν Σκοδρῶν 6) τοῦ βαράου Στοιχειωμένη ἐπὶ Ἑλικῶνα καὶ 7) τῶν σπηλαίων τοῦ Ἀηροῦ καὶ Τραχίλα ἐπὶ Μάνη.

Ἀλλὰ καὶ αἱ δημοσιεύσεις ε' αὐτῇ τῇ περιόδῳ ἔδν βετέρησαν. Ἐπὶ περιοδικῷ ΠΑΝ δημοσιεύονται κατὰ δέμηνον τεκτικῶ σπηλαιολογικῆς μελέτης καὶ εἰδήσεις ἄρθρα δὲ δημοσιεύθησαν ἐπὶ Δελτία τοῦ Φ. Σ. ΑΤΤΙΚΟΣ, τῆς Ε. Π. Α., ἐπὶ περιοδικῷ ΒΙΑΣ τῆς Ἀλεξανδρείας, ΠΑΡΑΤΡΥΓΙΣΤΗΣ τῆς Κύπρου ΚΡΗΤΙΚΗ ΒΕΤΙΑ ΚΑΡΙΩΝ ὅς καὶ ἐπὶ καθημερινῆς ἐφημερίδος. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἐτησίως ἐκδοσθ τοῦ ΒΟΥΝΟ ἀπὸ τοῦ 1946 ἀφιερώνονται σημαντικῆς σελλίδος γιὰ τὴν ἐργασία τῆς Ἑπλ. ὁμάδος τοῦ.

Ἀκόμη ἐξεδόθη μία αὐτοτελῆ σπηλαιολογικὴ μονογραφία (8) καὶ ἐδημοσιεύθη ἄρθρον Ἑλληνοσπηλαιολόγου ἐπὶ Γαλλικῷ σπηλαιολογικῷ περιοδικῷ (9). Παράλληλα ὁ Ἰταλὸς καθηγητῆς P. Pavan αναφέρει ἐπὶ περιοδικῷ Rassegna Speleologica Italiana ἐπὶ μετάφραση ἐπὶ Ἰταλικῶν περιλήψεις ἀπὸ μελέτης, καὶ δημοσιεύθησαν ἐπὶ περιοδικῷ ΠΑΝ καὶ ὁ κ. I. Fernandez Ἰσπανικῶ ἐπὶ περιοδικῷ Speleon τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ονίσο ὁμοίως. (10, 11).

Τέλος καλλιεργήθησαν συναδελφικῆς σχέσεις με-

τεξὺ Ἑλλήνων, σπηλαιολογικῶν στελεχῶν καὶ ξένων σπηλαιολόγων καὶ σπηλαιολογικῶν ὁμάδων, κοδ. προθυμοποιούνται νὰ ἀνταλλάσσουν τὶς ἐκδόσεις των μὲ τὶς σχετικὰς Ἑλληνικὰς.

Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουσι σήμερα σπηλαιολογικοὶ πυρῆνες στὰ ἐκδρομικὰ σωματεῖα Ἀττικῆς, Ἑλλ. περιηγ. λέσχη, ΕὐΣ καὶ ΠΑΝ. Ἡ Ἑλλ. σπηλαιολογικὴ εἰσαίρη, κοδ. συνεργάζεται μὲ τὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς παραπάνω ὁμάδες ὡς καὶ μὲ ἄλλας συναφεῖς ὀργανώσεις ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀναπτύξηται σπηλαιολογία στὴν Ἑλλάδα μὲ μεθοδικότερο τρόπο καὶ ἐπιστημονικώτερες βάσεις.

- (1) Θ. Βαγιῶν. Περιφημίες σπηλιδῶν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 περιοδικὸ ΠΑΝ τεύχ. 199, 1950.
- (2) Tournefort Relation d' un voyage du levant T. I
- (3) Ι. Καψμπέλη. Ἡ ἄρα, Ἀντίπαρος Ἑφημ. Πατρίς 15 Ἰουν. 1928.
- (4) Α. Marcovits Ἀπὸ τὰ σκόττα τῶν σπηλαίων. Ἑφημ. Βράδουνη 26 Μαΐου 1932. κλπ.
- (5) Ν. Σιδερίδης Les katavothres de Grèce. Spéléunca Bull. de la Soc. de Spéléologie Paris Mars 1911.
- (6) Ι. Καψμπέλη. Συμβολὴ στὴν Ἑλλ. σπηλαιογραφία. περ. ΠΑΝ Ἰαν. 1950
- (7) Περ. ΠΑΝ 1951 σελ. 13.
- (8) Ι. Πετροχειλίου. Σπηλαιολογικὲς ἔρευνες στὴ ΝΑΔκὸ τὸ Κακὸρρεμα ῥάχη τοῦ Ἰμπτῶ. Ἀθῆναι 1950.
- (9) Bulletin de l'Ass. Spéléol. de l'Est 1950 fasc. 2
- (10) Ransogna Speleologica Italiana, fasc. 1-2, 1950 Como
- (11) Speleon T. I, num. 2, Nov. 1950

LES RECHERCHES SPELEOLOGIQUES EN GRECE

Résumé

J. Kapsunbelis

A 1821 les guerriers grecs exploitaient les cavernes de la Salpêtre pour préparer de la poudre.

Les premières recherches spéléologiques proprement dite sont faites à Peloponnèse depuis 1891 jusque à 1911 par Quellenee, Martel et après par Siderides. Jusq' à 1920 il n'y a rien sur; c'est trop peu ceux qui visitaient les cavernes grecques pendant cette période.

Depuis 1920 l' Association touristique ODIPORICOS a

fait quelques visites aux cavernes et explorations jusqu'à 1928.

Des 1928 jusqu'à 1932 M. Marcovits a fait quelques recherches spéléologiques en Grèce.

Après 1930 les associations touristiques et alpinistes PAN, EOS, YEETHRIOS etc ont fondé des groupes spéléologiques, plus tard le SOBATHIVO-CLUB et ATTICOS.

Toutes ces groupes sont plutôt sportives.

Au mois d'août 1949 avait eu lieu la Ière Réunion int. de Spéléologie à Valence.

Dans cette réunion EOS, PAN et l'ÉTAT sont représentés.

Une comité internationale est formé par les représentants des 8 états; entre eux était aussi celui de la Grèce.

La participation de la Grèce au congrès élargit l'activité spéléologique en Grèce.

On a inscrit après cette date plus que 600 cavernes, dont 200 sont nouvelles et 100 explorées. Les explorations les plus importantes étaient: ces des cavernes de la NE du Kakorro-na crête d'Hymète, ces d'Ellinospilo, Achiro-spilo en Crète, celle d'Arapotrypa en Messinia ce de l'abime Eftastomo, de la catavothre Scourta, de l'abime Stichiomoni, et des cavernes de Diros et Trachila.

Plusieurs publications étaient parus pendant cette période.

Enfin la Soc. Spéléologique de Grèce est fondée en collaboration avec plusieurs groupes, qui ont même ou pareil but pour organiser les recherches spéléologiques.